ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2021– 2028 г.

2022 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БО	Битови отпадъци
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДВ	Държавен вестник
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КР	Комплексно разрешително
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НДНТ	Най-добри налични техники
НИСО	Национална информационна система „Отпадъци“
НСИ	Национален статистически институт
НСОВРСМ	Наредба за строителни отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали
НПУО	Национална програма за управление отпадъците
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ОПОСКП	Опазване на околната среда и климатични промени
ПО	Предотвратяване на отпадъците
ППОО	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
ПРЗ	Преходни и заключителни разпоредби
ПТП	Програма за техническа помощ
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
ФМ на ЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
ЦУР	Цели на устойчиво развитие

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на отпадъците на Община Търговище (ПУО) за периода 2021 – 2028 г. е разработена на основание чл.52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Съгласно изискванията на чл.52, ал.3, т. 2 от ЗУО настоящата нова Програма се изготвя във връзка с настъпили промени във фактическите условия, а именно изтичане периода на действие на съществуващата Програма за управление на отпадъци на Община Търговище за периода 2015 – 2020г.

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя е секторна програма и е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на Община Търговище. Програмата е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), като периода и на действие съвпада с този на Националния план, а именно 2021-2028 г.

НПУО е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са взети предвид мерките за защита на околната среда и човешкото здраве посредством предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъци.

Съгласно действащата Директива за отпадъците, в законодателството и в политиката за предотвратяване и управление на отпадъците се прилага като приоритетен ред следната йерархия на отпадъците:

- предотвратяване;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране;
- друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- обезвреждане.

Общинската програма е съобразена и със Стратегията за преход към кръгова икономика 2021-2027 г. България поставя кръговата икономика като дългосрочен приоритет на политиката си за развитие. Националната програма за развитие: България 2030 извежда като приоритет „кръговата и нисковъглеродна икономика“. Преходът към кръгова икономика ще осигури на страната икономически растеж и по-добра околна среда.

Настоящата програма е насочена към подобряване управлението на отпадъците и предотвратяване образуването им на територията на Община Търговище. В тази връзка до края на програмния период, а именно 2028 г. са предложени мерки и дейности, които да допринесат за успешната реализация на поставените национални и респективно общински цели.

Съгласно утвърдените със Заповед № РД-883/23.09.2021 г. на министъра на околната среда и водите „Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.“, като приложение към ПУО са разработени анализи и оценки отразяващи текущото състояние на управление на отпадъците в общината и са изготвени прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата.

Програмата за управление на отпадъците е отворен документ, който може да бъде допълван периодично при промяна на нормативната уредба; промяна на фактическата обстановка, както и по препоръка на компетентните органи.

Програмата се приема от Общински съвет, който контролира изпълнението ѝ. Съгласно изискванията на чл.52, ал. 9 от ЗУО, Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март Общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Обща характеристика на Община Търговище

Община Търговище е разположена на територия от 872 кв.км. в източната част на Дунавската равнина,на около 170 m надморска височина, на север от Преславската планина. Намира се на 339 km североизточно от София, на 41 km западно от Шумен, на 25 km северозападно от Велики Преслав и на 100 km североизточно от Велико Търново.

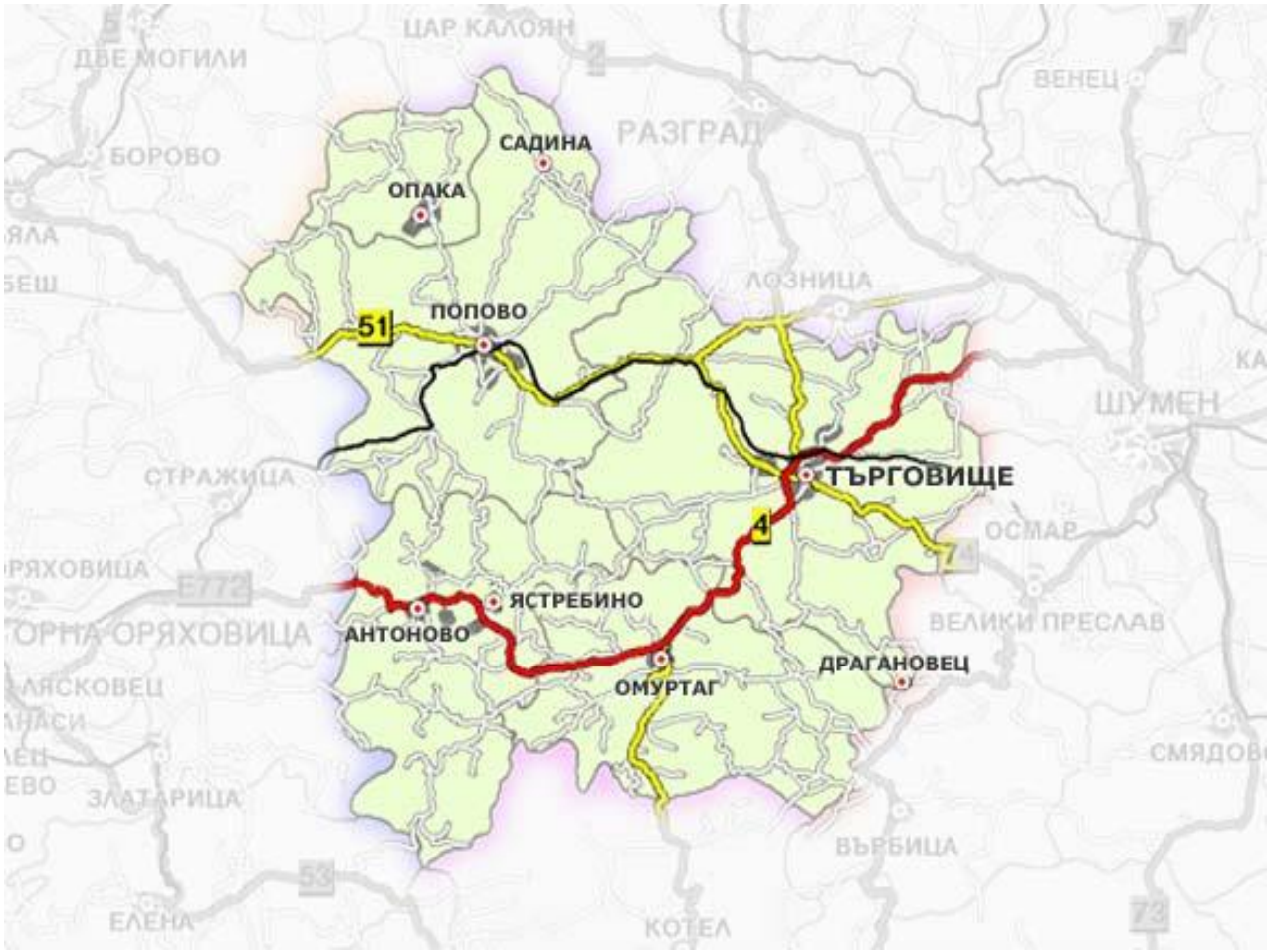

Релеф

Територията на община Търговище се характеризира със своето разнообразие и преливане на равнинен, хълмист и ниско-планински релеф, поради което и надморската височина варира от 150 до 690 m. За град Търговище тя е 170 m.

Климат

Климатът в областта се характеризира със студени североизточни ветрове през зимните месеци, а лятото е горещо и сухо. Типично се наблюдават засушавания в края на лятото-юли и август, докато в началото му са характерни множество превалявания от дъжд.

Почви

По-голяма част от територията е покрита със сиви горски почви, също голяма част заемат черноземните почви, около реките и деретата се срещат алувиално-ливадни почви. Районът се характеризира с липса на плитки подпочвени води. Територията на общината попада в умереноконтиненталната климатична зона със средномесечна температура +10.7°C.

Поземлени и горски ресурси

Общата площна територията на община Търговище е 840 526 дка, което представлява 31 % от територията на едноименната област.

*Земеделските територии*заемат общо 564 488 дка (67,2% от площта на общината при средно за страната 58,7%).

*Обработваемата земя в земеделските територии*е с обща площ 468 173 дка.Най-голям дял заемат нивите – 426 372 дка (91,1% от обработваемите земи).

Водни ресурси

Община Търговище е сравнително бедна на водни ресурси. В нея са разположени изворните области на реките Черни Лом и Малки Лом. Територията на общината се отводнява от р. Врана (с притоците ѝ), и р. Вардунска. Реките са маловодни, с малки водосборни басейни. Речният отток е непостоянен. Всички реки имат снежно-дъждовен режим. Пълноводието е характерно само за пролетния сезон, в зависимост от топенето на снежната покривка и настъпването на валежния максимум. През лятото част от реките пресъхват. Основна част от територията, заета от "водни течения и площи" (15 420 дка), се формира от девет язовира.

В близост до Търговище и в самия град са локализирани няколко минерални извора с лечебно -профилактични характеристики.

Подземни природни богатства

Полезните изкопаеми са основно находища от скални материали, чиито доказани запаси са около 50 млн. куб. м., а непроучените предполагаеми запаси се оценяват на още над 20 млн. куб.м. Има оценки за промишлени запаси от червена глина и мергели.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО И УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Основни изводи от анализа на състоянието относно отпадъците

- Община Търговище е член и оператор на „Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Търговище“.

- Организирана е система за събиране на отпадъците във всички населени места. В общината делът на обслужваното население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване е 100%.

- По проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) е извършен морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на Община Търговище. От изготвения Морфологичен анализ е видно, че с най-голям дял в общината са ситна фракция <4cm – 40% от общия поток битови отпадъци, следвани от градински отпадъци (по 18%), инертни материали (9%), пластмаси и хранителни по (5%).

- Нормата на натрупване на отпадъците в Община Търговище за 2020 г., чиято стойност е 269,36 кг/ж/год. е взета за базова при определяне на прогнозите за количествата образувани битови отпадъци до 2028 г. За общини с население от 50 до 150 хил. жители, в които попада и Община Търговище, нормата на натрупване достига 346 кг/ж/г, което показва, че по този показател общината се приближава до стойностите на общини, сходни по големина и със сродна структура населени места.

- В общината има изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки - хартия, пластмаса, стъкло и метал. Въведено е и разделно събиране, чрез сключени договори за сътрудничество с фирми за организиране разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); за организиране на дейности по събиране, съхраняване и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и по повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от МПС, както и за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) и текстилни облекла.

- Съгласно Заповед № 139/15.06.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), Община Търговище е сред общините, които не са изпълнили целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло към 31.12.2018 г., а именно подготовка за повторна употреба и рециклиране най-малко на 50 на сто от общото им тегло. Съгласно заповедта, за календарната 2018 г. Община Търговище е постигнала степен на рециклиране 47%.

- Съгласно Заповед № 168/08.07.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), Община Търговище е сред общините, които са изпълнили целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото им количество към 1995 г. Съгласно заповедта, Община Търговище е постигнала степен 88% за календарната 2018 г.

2. Основни изводи и препоръки относно утайките от ГПСОВ

- Актуализация на Плана за управление за утайките;
- Проучване на възможностите и избор на конкретен метод на третиране на утайките в Общината;
- Намаляване на количествата депонирани утайки на Регионалното депо, с цел удължаване на капацитета на клетката;
- Спазване на ограниченията за съдържание на тежки метали и опасни вещества в утайките;
- Предвиждане на мерки за контрол на образуваните утайки.

3. Основни изводи и препоръки относно строителните отпадъци

- Община Търговище изпълнява изискванията на чл. 19, ал.3, т. 5 от ЗУО за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията си.
- Прилага се установен ред, при извършване на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци, образувани от физически и юридически лица на територията на общината.
- Спазват се нормативните изисквания по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е Възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи.

4. Основни изводи и препоръки по прилагане на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

- Община Търговище е разработила и прилага програмни документи на местно ниво за управление на отпадъците, които се актуализирант своевременно, съгласно изискванията на новото законодателство.
- Общинската нормативна уредба на Община Търговище е в съответствие и отговаря на изискванията, залегнали в националните програмни документи и политики и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в сектор „Управление на отпадъците“. Взети са предвид нормативните промени в националната правна рамка и са отразени в местната нормативна уредба, съобразно местните условия и възникващи потребности в общината;
- Община Търговище е разработила Наредба по чл.22 от Закона за управление на отпадъците. Наредбата ясно детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, учрежденията и организациите, при чиято дейност се образуват отпадъци.
- Община Търговище има сключени договори в изпълнение на задълженията си по чл.19 от ЗУО с изключение на разделното събиране и съхраняването на хранителните отпадъци.
- Основните изводи са, че Община Търговище успява да приложи изискванията на нормативната уредба в своята дейност. За някои от изискванията са необходими време и

ресурси за осъществяването им като за целта са заложени различни мерки и дейности, както в настоящата програма, така и в местните нормативни документи.

5. Дейност на Регионалното сдружение за управление на отпадъците – основни изводи и препоръки

❖ Осигурено е организационно и ресурсно обезпечаване на дейностите по управление на отпадъци в обхвата на регионалната система за управление на отпадъците.

❖ Активността на участие на общините в заседанията на Общите събрания на РСУО е висока, като двете общини участват редовно в заседанията. Наблюдава се висока степен на единомислие на общините при вземането на решения от РСУО.

6. Основни изводи и препоръки от анализа на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство и местните нормативни актовед

❖ В Община Търговище е обособен отдел, който наред с други функции изпълнява дейностите по прилагане на нормативните изисквания в областта на управление на отпадъците.

❖ Организациите по оползотворяване и фирмите, с които общината има сключени договори, извършват дейностите по разделното събиране, третиране и съхраняване на отпадъци (в т.ч. и МРО), съгласно условията по сключените договори за осъществяне на дейността.

❖ Дейностите по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, сметосъбиране и сметоизвозване както и експлоатацията на Регионално депо за неопасни битови отпадъци се осъществяват от общинско предприятие „БКС-Търговище“.

❖ Финансовото обезпечаване на функциите за управление на отпадъците е възложена на отдел от Специализирана администрация в общината.

❖ Дейностите по наблюдение и контрол относно отпадъците се осъществяват от служители на общината, определени със заповед на кмета, кметове и кметски наместници на населените места от Община Търговище.

❖ Информирането на обществеността и обществени консултации за изпълнение на политиките и ангажиментите на общината за управление на отпадъците се осъществява главно, чрез публикуване на информация на интернет страницата на общината.

❖ Лицата, пряко ангажирани с управлението на отпадъците, са обезпечени с материална база и техника за качествено изпълнение на служебните си задължения и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на общината.

❖ Необходимо е продължаване на предприетите до момента и по възможност увеличаване на инициативите с участието на млади хора и ангажираността им в поддържане чистотата на територията на Община Търговище.

7. Оновни изводи и препоръки от анализа и информацията за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

❖ Все още се наблюдава тенденция за поява на нерегламентирани сметища по населените места в общината, което изисква осъществяване на по-строг контрол и недопускане на подобни нарушения от страна на гражданите, както и налагане на санкции от контролните органи.

❖ Община Търговище като собственик на регионалното депо, е необходимо да осъществява поддръжка и следексплоатационните грижи, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда за най-малко 30 години след

закриване на депото. Поддръжката и следексплатационните грижи ще се осъществяват в съответствие с одобрен план за контрол и мониторинг.

- Ежегодно общинската администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. Предприемат се своевременни мерки за почистване на замърсяванията, както и за недопускането им.

8. Изводи и препоръки относно инфраструктурата за УО

- Изградена е ефективна система за организирано сметосъбиране, чрез осигуряване на съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци, генерирани от общината. Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци в Община Търговище обхваща 100% от населените места.
- В изпълнение на задължението, съгласно чл.19, ал.3, т.6, т.7 и чл.20, ал.1, т.1 от ЗУО продължава действието на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината. Изпълнението по разделното събиране е възложено чрез сключен договор с „Екобулпак България“ АД.
- Въведени са системи за разделно събиране на МРО чрез сключване на договори с организации по оползотворяване и/или други лица, притежаващи необходимите разрешителни за дейности с отпадъци, съгласно изискванията на ЗУО.
- Организирано е събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината, съгласно изискванията на чл.19, ал.3, т. 5 от ЗУО.
- Осигурена е площадка за безвъзмездно предаване на едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита съгласно чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.
- Общината е организирала събирането, извозването и компостирането на растителните отпадъци от зелените площи.
- Необходимо е внедряване на система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите и заведенията за обществено хранене на територията на общината. Съгласно изискванията, определени с *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (обн. ДВ, бр. 11/2017 г.)*, същите трябва да се събират разделно при източника на образуване (домакинства, търговски и административни обекти и/или заведенията за обществено хранене), като общината трябва да осигури съдове за многократно ползване.
- На територията на Общината има изградена инсталация за предварително третиране на отпадъци /сепариране/, която се ползва на договорни отношения. Във връзка с това не се препоръчва на Общината да изгражда собствена такава, а да насочи ресурсите си към третирането на други видове отпадъци.
- Необходимо е предприемане на действия по третирането на едрогабаритни и строителните отпадъците.
- Към момента утайките от ГПСОВ са в малко количество и изграждане на инфраструктура за третирането им би било нецелесъобразно. Препоръчително е да се търси вариант за друго оползотворяване, което да е икономически целесъобразно.

9. Изводи и препоръки относно въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

❖ Прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. Към схемата за 6-те групи МРО, с оглед новите европейски цели и изисквания по отношение на текстилните отпадъци за 2025г. е необходимо да бъде включен и този отпадъчен поток.

❖ В Община Търговище се прилага напълно схемата „Замърсителят плаща” за строителните отпадъци от домакинствата.

❖ В общината към момента няма въведени схеми за разделно събиране на зелените отпадъци от домакинствата и хранителни биоотпадъци и отпадъците от пепел и сгурия от битовото отопление.

10. Изводи и препоръки относно прилаганите мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

❖ Информацията по отношение управление на отпадъците достига до гражданите по различен начин. Интернет страницата на общината е основния обмен на информация при провеждане на различни кампании. Този начин на разпространение не е напълно достатъчен, тъй като част от населението нямат достъп до електронната мрежа и това ограничава техните възможности да се запознаят с дейността. Паради тази причина допълнителен обмен на информация се осъществява чрез публикуване на съобщения на информационното табло в центъра на административно обслужване и в кметствата на малките населени места.

❖ Необходимо е провеждане на повече информационни кампании чрез организиране на срещи или информиране на населението, чрез средствата за масово осведомяване. По този начин се цели по-голяма част от населението да има достъп до информацията и да се привлече тяхното активно участие. Постигнатите резултати до тук по отношение на информираността и предоставянето на информация на гражданите е добро, но е необходимо подобряването им и увеличаване на кампаниите, чрез което ще се увеличат възможностите на общината за достигане на набелязаните мерки в развитието на дейността по управлението на отпадъците.

❖ За осигуряване на прозрачност при изпълнение на общинската политика за управление на отпадъците е необходимо ежегодно публикуване на годишни отчети за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците до 2028 г. на интернет страница на общината.

❖ Приложимите мерки, които общината може да приеме за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци на нейна територия, заложени в Акутализираната програма за управление на отпадъците на Община Търговище до 2020 г. са актуални и следва да се изпълняват и в следващият програмен период 2021-2028 г., а именно:

- Насърчаване на населението към използването на опаковки - торбички, чашки и др., предназначени за многократна употреба;
- Стимулиране на търговските обекти, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО;
- Информационни кампании насочени към населението;
- Зелени обществени поръчки;
- Провеждане на местна политика за разширена отговорност на производителя.

11. Изводи и препоръки относно икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

❖ Община Търговище има действаща Наредба за определянето и администратирането на местните такси и цени на услуги на нейна територия, в която е указан редът за заплащане на такса „Битови отпадъци", както и дейностите, които покрива.

❖ Такса битови отпадъци е въведена като икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща" по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем обаче не изпълнява ролята си на икономически инструмент, тъй като не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса за битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Предвижда се новите основи за изчисляване на таксата да се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

❖ Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет и следексплоатационните грижи. Този подход работи на принципа „замърсителят плаща".

❖ Приходите, събрани от такса битови отпадъци не са достатъчни и покриват част от необходимите разходи за дейността. Финансирането на дейностите с отпадъците, се извършва и посредством въведените отчисления, които общината заплаща по реда на ЗУО. Натрупаната сума може да се изразходва за дейности, свързани със следексплоатационните разходи на депото. Въвеждането на отчисления за натрупване в общините на средства за последваща рекултивация и мониторинг на депата за отпадъци се доближава в по-голяма степен до прилагане на принципа „замърсителят плаща".

12. Изводи и препоръки относно финансовите потоци за УО

❖ Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда, като този дял непрекъснато нараства и изпреварва останалите сектори на околната среда.

❖ Извършен е анализ за периода 2017-2020 г. на разходите за управление на отпадъците в Община Търговище. В анализа се разглеждат разходите в съответствие с отговорностите на общината по услуги, вменени по силата на ЗУО. Изчислени са разходите по отделните услуги по управление на отпадъците за 1 жител и 1 тон генериран отпадък за периода 2017-2020 г.

❖ Тенденцията е към нарастване количеството на отпадъците, респективно и на разходите за тяхното управление за разглеждания период.

❖ Средствата за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет).

❖ Препоръчително е използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите на местно и регионално ниво, свързани с ефективното управление на отпадъците.

II. SWOT анализ

За определяне на целите и приоритетите за управлението на отпадъците в Община Търговище е направен анализ на силните и слабите страни на съществуващите условия. Посочени са факторите, които предоставят възможности за постигане на националните цели за предотвратяване, разделно събиране и оползотворяване на различни потоци битови отпадъци или обратно - те са заплаха за осъществяването им. Между елементите на този анализ има отделни взаимовръзки, които разкриват потенциала или проблемите, които стоят на преден план за разрешаване.

Резултатите от SWOT - анализа позволяват по-точно формулиране на приоритетите и целите за управлението на отпадъците в Община Търговище, както и направата на периодична оценка и предприемането на мерки (дейности) за коригиране.

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ Наличие на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места от общината.
- ✓ Община Търговище участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Търговище.
- ✓ Закрити сметища в общината.
- ✓ В общината има изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки - хартия, пластмаса, стъкло и метал. Въведено е и разделно събиране, чрез сключени договори за сътрудничество с фирми и Организации по оползотворяване и фирми изпълняващи дейността за шестте потока МРО.
- ✓ Организирано е събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината, съгласно изискванията на чл.19, ал.3, т. 5 от ЗУО.
- ✓ Въведената общинска нормативна уредба на Община Търговище отговаря на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в сектор „Управление на отпадъците“.

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ В общината няма въведени схеми за разделно събиране на хранителните отпадъци и отпадъците от пепел и сгурия от битовото отопление.
- ✓ Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци.
- ✓ Не се прилагат целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
- ✓ Все още се наблюдава тенденция за поява на нерегламентирани сметища по населените места в общината.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- ✓ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците.
- ✓ Работещи схеми за разширена отговорност на производителя за МРО в партньорство с общината.
- ✓ Достигане на целите, заложени в ЗУО, по отношение управлението на отпадъците.

ЗАПЛАХИ

✓ Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението с цел прилагане на принципа „замърсителя плаща“.

✓ Неизпълнение на нормативните задължения на общината по отношение управлението на отпадъците и налагане на санкции от страна на контролните органи.

✓ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в областта на управление на отпадъците, важни за развитието на общината

IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Търговище за периода 2021-2028 г. са:

- Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, както и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.,
- Направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на Община Търговище,
- SWOT анализът на управление на отпадъците.

Законът за управление на отпадъците изисква общинските ПУО да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се има предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от НПУО 2021-2028 г., Програмата за управление на отпадъците на Община Търговище включва представените по-долу стратегически цели и подпрограми за достигането им, които са в синхрон с новия Национален план за управление на отапдъците.

Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците, заложена в НПУО 2021-2028 г. е:

„Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива“

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са както следва:

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

	Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

V. ПРОГРАМИ И ПОДПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ С ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ТЯХ

В обхвата на Програмата за управление на отпадъците на Община Търговище за периода 2021-2028 г. са разработени пет програми и две подпрограми, с включени мерки, които водят до изпълнението както на конкретните програмни цели, така и на трите стратегически цели.

Всяка една програма е представена в текстов и табличен вид. Текстовата част съдържа кратко описание на съответната програма, а таблицата представя всички мерки към програмата.

Програмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни – „меки" мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура, а също така и закупуване на съдове и транспортни средства за отпадъци и др.

„Меките" (неинвестиционни) мерки включват разнообразни дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на покани за подаване на проекти; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

Приблизителната стойност на програмите за периода 2021-2028 г. е представена в следващата таблица.

Индикативен бюджет на ПУО на Община Търговище до 2028 г.

Програма	Стойност (лв.)
Програма за предотвратяване образуването на отпадъци	1 130 000
Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	200 000
Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	9 930 000
Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	720 000
Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	10 000
Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	-
Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други	370 000
ВСИЧКО	**12 360 000**

Мерките са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. За част от мерките не е предвиден бюджет, тъй като те се финансират в рамките на обичайния бюджет на общината за съответната бюджетна година – основно това са мерки от организационен, процедурен и нормативен характер. Мерките, за които водеща страна е лице, различно от общината, не са остойностени.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

Настоящата програма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 1:
Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

1. Въведение

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива (ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО). Страните следва да предприемат мерки, за да осведомят потребителите за този принос и да ги насърчават да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност. Като част от мерките за намаляване на образуването на отпадъци, следва да се включат постоянни комуникационни и образователни инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на предотвратяването на образуването на отпадъци и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, поставянето на количествени цели и, по целесъобразност, предоставянето на подходящи икономически стимули за производителите.
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск. С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Най-общо, предотвратяване на отпадъци означава да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество чрез депонирането, изгарянето, рециклирането. В тази връзка е необходимо да бъдат взети целенасочени мерки както и да се планира ефективна политика за предотвратяване на отпадъците на местно ниво. Това е и основната цел на настоящата Програма за предотвратяване образуването на отпадъци в Община Търговище.

2. Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- ✓ Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- ✓ Подготовка за повторна употреба;
- ✓ Рециклиране;
- ✓ Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- ✓ Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Член 3, точка 12 от РДО, респективно в §1, точка 28 от ДР на ЗУО, като:
„Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“.

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е „повторна употреба“ на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: „*Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени“*. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието „подготовка за повторна употреба“, за което определението е следното „*проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка*“.

Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“, въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на

пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претапицира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистят и претапицират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

За да бъдат постигнати целите за предотвратяване образуването на отпадъци е необходимо участие на следните основни групи:

- Държавата чрез законодателната и изпълнителната власт трябва да създаде ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си съгласно РДО и ЗУО.
- Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО.
- За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и с ниски нива на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти.
- Юридически лица с нестопанска цел (НПО), които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики, да осъществяват проекти за информационни и образователни кампании, както на национално, така и на местно ниво; да организират дарителски дейности, водещи до ПОО.
- Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства", да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците.

3. Цел на програмата за предотвратяване образуването на отпадъци

Стратегическата и оперативните цели за предотвратяване на образуването на отпадъци са ясно формулирани в РДО и в ЗУО, а именно:

Стратегическа цел (чл.29, т.2 последно изречение РДО)

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци,

при което са определени следните оперативни цели и индикатори на изпълнението ѝ (§1, точка 28 ЗУО):

- *Намаляване на количеството на отпадъците;*
- *Намаляване на вредното въздействие на отпадъците*
- *Намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите.*

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и). Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, икономически, административно-регулаторни, нормативни. Някои от мерките са насочени към повече целеви групи, а някои към конкретна целева група (домакинства, бизнес, ученици и др.).

4. Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

В Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за предотвратяване на отпадъци, обособени в три групи:

- ✓ мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- ✓ мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение;
- ✓ мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Мерките и дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци са трудно изпълними на местно ниво, поради факта, че общините нямат правомощия за ограничаване на производители на масово разпространени отпадъци, които са с основен принос към увеличаване количествата на отпадъците, но от своя страна могат да се въведат мерки на местно ниво, които също да окажат влияние върху предотвратяване образуването на отпадъци.

Приложимите мерки, които Община Търговище може да предприеме за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци на нейна територия за периода 2021-2028 г., са както следва:

- Насърчаване на населението към използването на опаковки - торбички, чашки и др., предназначени за многократна употреба;
- Стимулиране на търговските обекти, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО;
- Изплолзване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители;
- Провеждане на „Зелени“[1] обществени поръчки - представляват важен инструмент за постигане на целите в областта на околната среда, свързани с изменението на климата, използването на ресурси и устойчивото потребление и производство;
- Провеждане на местна политика за разширена отговорност на производителя;
- Насърчаване на домашното компостиране – предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци.

[1] „Процедура, чрез която публичните органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл, вместо продукти, услуги и строителни работи със същата основна функция, които иначе биха били предоставени.“

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

Стратегическа цел 1: „Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци“
Оперативна цел: Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци

№	Мярка/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Подготовка и реализация на проект за за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци	900 000	ОПОС 2021 - 2027	2023 - 2028	Предотвратяване образуването на отпадъци	Проучване на възможностите и въвеждане на нови модели за управление на БО	Брой обхванато население и обекти от новия модел	Община Търговище	Население ООп
2.	Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на зелени отпадъци	200 000	ОПОС/ПУДООС /общински бюджет	2023-2028	Предотвратяване образуването на отпадъци	Брой обхванато население	Брой обхванато население	Община Търговище	Население
3.	Стимулиране на търговски обекти, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО	-	Общински бюджет	2022-2028 г.	Предотвратяване образуването на отпадъци	Брой търговски обекти	Намаляване използването на продукти за еднократна употреба	Община Търговище	Търговски обекти
4.	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на национални и секторни програмни документи за „електронно управление“	-	Бюджетите на съответните институции	постоянен	Реализирани мерки за „електронно управление“	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи	Съответните държавни и местни институции	Община Търговище

№	Мярка/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
5.	Провеждане на периодични информационни кампании за предотвратяване образуването на отпадъци	20 000	Общински бюджет ООп	2022-2028 г.	Повишаване информираността на населението от ползите за ПО	Брой реализирани кампании	Минимум веднъж годишно	Община Търговище	Население ООп
6.	Поддържане на актуална информация на електронната страница на общината и своевременно публикуване на графици, информация за предстоящи кампании и др. за събиране на отпадъци, места за временно съхранение и предаване	-	-	постоянен	Информираност на населението по мерките и дейностите	Поддържане на актуална информация на сайта на общината	Повече информираност на населението относно мерките при управление на отпадъците	Община Търговище	-
7.	Подготовка и провеждане на „зелени“ обществени поръчки с включени критерии за предотвратяване образуването на отпадъци	-	Общински бюджет	2022-2028 г.	Предотвратяване образуването на отпадъци	Брой годишно проведени „зелени“ обществени поръчки	Към края на 2028г. 35% от ОП в общината да са „зелени“	Община Търговище	-
8.	Прилагане на икономически механизми и стимули, водещи до намаляване образуването на отпадъци	10 000	Общински бюджет	2022-2028 г.	Стимулиране на населението с цел предотвратяване образуването на отпадъци	Въведени механизми	Процент обхванато население	Община Търговище	ООп
9.	Включване в информационните кампании на организациите и фирмите за МРО по схемата за разширена отговорност на производителя на въпросите за ПО	-	ООп и фирми извършващи дейността	2022-2028 г.	Проведени информационни кампании от ОО с включена тематика за ПО	Брой реализирани кампании	Минимум веднъж годишно	ООп и фирми извършващи дейността	Община Търговище

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 1:
Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

1. Въведение

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025г. и с 50 % до 2030 г.

С цел измерване на напредъка по намаляване на хранителните отпадъци и улесняване обмена на добри практики в рамките на Съюза (както между държавите членки, така и между стопанските субекти в областта на храните) ЕК установи обща методика за такова измерване (Решение за изпълнение на Комисията от 2019 г. за установяване на обща методика за докладване относно повторната употреба на продуктите, както и формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета). Въз основа на тази методика докладването на данните за равнищата на хранителните отпадъци трябва да се осъществява от всяка страна членка на годишна основа.

В България (както и в останалите държави членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба № 2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци в страната. От направените анализи следва, че общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни. Ето защо намаляването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

2. Място на предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Йерархията на хранителните отпадъци се фокусира върху предоставянето на най-добрия екологичен вариант за работа с отпадъци. Следователно „превенция“ е най-добрият вариант, а най-малко приемливият вариант е „изхвърляне“ на хранителните отпадъци. Принципът на рамката е да поддържа хранителните продукти на възможно най-високо ниво, като предефинира отпадъците като потенциален ресурс, а не като нежелана тежест.

Съгласно Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни (2021-2026 г.), липсва законодателство на ЕС относно начина за прилагане на йерархията на отпадъците на ЕС към излишъка от храни. Съществуват различни препоръки за

адаптиране на тази йерархия, изготвени от правителства и организации. Общото между тях е, че на първо място се поставя превенцията (предотвратяването) на натрупването на излишък от храни при източника (т.е. там, където може да възникне). Това се постига чрез оптимизиране на производствените операции, включително планирането на производството, както и чрез преработка на нереализираните храни в нови хранителни продукти.

На второ място се препоръчва преразпределението на храните за предоставяне на хора в нужда, чрез даряване на излишъка на хранителни банки и благотворителни организации. През м. декември 2019 г. Платформата на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработва Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни. Основната цел на предотвратяването на разхищението на храни следва да бъде да се действа при източника, като се ограничи генерирането на излишък от храни на всеки етап от хранителната верига (производство, преработка, дистрибуция и потребление). Ако възникне такъв излишък, да се оползотвори и да се осигури най-висока степен на използване на хранителните ресурси в съответствие с йерархията на предотвратяването на разхищението на храни.

Предотвратяването на разхищението на излишъците от храни и социалното им преразпределяне са форми на превенция, при които храните остават в хранителната верига с предназначение за консумация от хора.

Следващ етап в йерархията е пренасочване на *храните, които вече не се използват за храна* (former foodstuffs) за влагане в производството на храни за животни, което не е предмет на Националната програма. След това, по реда на дейностите (йерархията) е *третиране и обезвреждане на хранителни отпадъци*. Това може да стане чрез рециклиране като компост или в анаеробно разлагане, изгаряне с оползотворяване на енергия и накрая обезвреждане чрез изгаряне без оползотворяване на енергия или депониране в депа за отпадъци.

Предложената на фигура I-01 адаптирана йерархия за използване на храните показва, че *много от мерките могат да се приложат преди храната да се превърне в хранителен отпадък*. Подчертава се необходимостта храните да се задържат в хранителната верига, колкото е възможно по-дълго и да се използват ефективно за влагане в други производства преди да се третират като отпадък.

Йерархия за използване на храни
Източник: НППНЗХ 2021-2026 г.

Произведени хранителни продукти, които не могат да бъдат продадени или реализирани, но са безопасни и могат да се използват за производство на други храни или да се преразпределят за консумация от хора и така остават в хранителната верига, не се считат за хранителни отпадъци (например, преработка на непродадени, но безопасни за консумация хлебни изделия в галета или даряването им за консумация от хора в нужда).

3. Цел на подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021-2028 г., а именно:

Стратегическата цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел: Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

4. Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки в Община Търговище
До момента в общината не са осигурени съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и необходимата инфраструктура за оползотворяването им. Съгласно извършения морфологичен анализ на отпадъците за 2019 г., хранителните отпадъци на територията на общината представляват средно 5% от общото количество на генерираните битови отпадъци.

На този етап общината няма реализирани проекти за осигуряване на домакинствата с домашни компостери. Такива проекти могат да бъдат финансирани по ОПОС 2021-2027 г. Поетапното въвеждане на системата при домакинствата има за цел поетапно изграждане на екологично съзнание в гражданите, което да ги приобщи към бъдещите промени в начина на изхвърляне и събиране на отпадъка. Община Търговище спада към т.нар. „селски общини“, където населението, обитаващо малките населени места (села), а в голяма част и в гр. Търговище има лично стопанство, при което отпадъчните зеленчуци и плодове, както и отпадъците от храна се оползотворяват като храна за отглежданите животни.

При останалата част от населението живущо в града няма възможност да бъде извършвано такова оползотворяване на хранителните отпадъци от домакинствата. Основният проблем за въвеждането на система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци е липсата на подходяща инсталация и/или съоръжение за третирането им.
На територията на община Търговище има изградена площадка за компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. До настоящия момент се компостират само растителни отпадъци.

Успешното прилагане на мерки за предотвратяване и намаляване на загубата и разхищението на храни е трудна задача, която може да бъде постигната единствено чрез съвместните усилия на държавната администрация и всички заинтересовани страни, като производители, преработватели и дистрибутори на храни, потребители и неправителствени организации с интерес към проблема.

За намаляване на количеството хранителни отпадъци е необходимо да се предприемат превантивни мерки, преди храната да се превърне в отпадък. Превенцията може да включва: недопускане образуването на излишък от храни при производството и консумацията на храни чрез преработка или влагане в производството на друга храна; предотвратяване на образуването на предотвратими загуби/разхищения по цялата хранителна верига и социално преразпределение на излишъка от храни.

Конкретни мерки за изпълнение могат да бъдат следните дейности:

- Събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от бита;
- Повишаване на осведомеността на населението в общината за проблема със загуба и разхищението на храни;
- Стимулиране на даряването на храни;
- Насърчаване на населението към домашно компостиране в малките населени места и в градска среда. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове. Същите могат да бъдат осигурени на населението по проекти финансирани от ОПОС 2021-2027 г., ПУДООС и др.
- Провеждане на информационни кампании за насърчаване намаляването на хранителните отпадъци в домакинствата.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел 1: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.
Оперативна цел: Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Изготвяне на актуален морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на Община Търговище	30 000	Общински бюджет Отчисления по чл. 64 от ЗУО	2022-2023 г.	Изготвен морфологичен състав на отпадъците	Събрани данни за морфологичния състав (в частност хранит. отп.)	Проведено изследване на морфологичния състав на БО	Община Търговище	Фирмата, извършваща морфолог. анализ
2.	Предоставяне на съдове за домашно компостиране на домакинствата	50 000	ОПОС 2021-2027 г. ПУДООС и др. източници	2023-2024 г.	Предотвратени биоотпадъци чрез домашно компостиране	Ежегодно – брой домакинства прилагащи компостиране	Брой домакинства, прилагащи компостиране до края на 2028 г.	Община Търговище	Население
3.	Изготвяне и прилагане на план за предотвратяване на хранителни отпадъци в социалните, здравни, образователни и други общински структури, звена и предприятия и др. където се образуват хранителни отпадъци на територията на общината	10 000	Общински бюджет	до края на 2022 г. - изготвяне до края на 2028 г. - прилагане	Предотвратени хранителни отпадъци	Брой разработени планове; брой изпълнени мерки	В края на програмния период всички общ. структури и звена генериращи хран. отп., прилагат мерки за предотвратяването им	Община Търговище	Общински структури и звена
4.	Изпълнение на кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци на общинско ниво, в т.ч. относно значението на „Най-добър до” и „Годен до” на търговските хранителни продукти	10 000	Общински бюджет, в т.ч. отчисления по чл.64 от ЗУО, Европейски програми	2022-2028 г.	Запознаване на населението и бизнеса с ползите от ПО на хран. отпадъци и възможните действия предотвратяването им	Брой реализирани кампании	До края на програмата проведени поне четири кампании	Община Търговище	НПО, медии, други

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
5.	Намиране на възможности за даряване на храни	-	-	2022-2028 г.	Увеличаване даряването на храни преди изтичане срока им на годност, с цел намаляване на хранителните отпадъци	Ежегодно брой организирани кампании за даряване на храни; Количество дарени храни	Общ брой кампании и дарени храни в края на програмния период	Община Търговище	Търговски обекти, домакинства, производители на храни и др.
6.	Изграждане на система за разделно събиране на хранителни отпадъци	100 000	Отчисленията по чл. 64 от ЗУО Общински бщджет	20222-2028	Намалено количество изхвърлени хранителни отпадъци	Количество събрани хранителни отпадъци	Предотвратени хранителни отпадъци	Община Търговище	ОП „БКС Търговище“

ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Настоящата програма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2:
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.

1. Въведение

В йерархията при управлението на отпадъците подготовката за повторна употреба заема второ място след предотвратяване образуването на отпадъците, а непосредствено след това в подреждането е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали.

С промените в Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 19 от 2021 г. в сила от 05.03.2021 г.), се поставиха нови цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци (чл.31, ал.1, т.3-т.5), с които се въвеждат европейските норми, и които следва да ускорят прехода към кръгова икономика. Завишава се целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, като системите за разделно събиране осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци.

Съгласно националното законодателство, всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя" се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки

На територията на Община Търговище успешно работи система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно сключен договор с „Екобулпак България" АД (ООп), като значителна част от разделно събраните отпадъци от опаковките са годни за рециклиране.
Основната цел на дейността по този договор е подобряване на капацитета и средата за устойчиво управление на отпадъците на територията на община Търговище чрез схемата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци, за които има въведени национални цели: отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло.
Организираното сметосъбиране в общината се извършва от Общинско предприятие „БКС-Търговище". Съгласно сключения договор за предварително третиране на отпадъци преди депониране, всички образувани отпадъци от населените места на територията на община Търговище преминават през инсталацията за сепариране в град Търговище, преди тяхното депониране на Регионалното депо.
Целта на сепарирането е отделянето на оползотворимите и рециклируеми отпадъци от

общия поток на отпадъците, с което се цели намаляване количеството на тези отпадъци, предназначени за депониране на Регионалното депо.

Сепариращата инсталация за битови отпадъци в гр. Търговище допринася за постигане на целта за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло.

Съгласно Заповед № 139/15.06.2020 г. на Изпълнителния директор на изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), Община Търговище е сред общините, които не са изпълнили целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло към 31.12.2018 г., а именно подготовка за повторна употреба и рециклиране най-малко на 50 на сто от общото им тегло. Съгласно заповедта, за календарната 2018 г. Община Търговище е постигнала степен на рециклиране 47%.

В плана за действие към Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проект за изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и др. „Меките" мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения и др.

Действията, които общината следва да предприеме за изпълнение на целите за повторна употреба и рециклиране са в следните направления:

- Увеличаване на ефективността на сепарираща инсталация в гр. Търговище;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Стимулиране разделното събиране на отпадъците, чрез кампании насочени към различни групи – деца от детски градини, училища, пенсионерски клубове, фирми, търговски вериги, работещи в различни институции и др.;
- Осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на рециклируеми отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци
Оперативна цел: Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Увеличаване на ефективността на сепарираща инсталация за предварително третиране на смесени битовите отпадъци на територията на гр. Търговище	500 000	Отчисления по ЗУО Общински бюджет ПУДООС	2022-2028 г.	Осигурена необходима инфраструктура за предварително третиране на събрани битови отпадъци и рециклиране на разделно събрани битови отпадъци	Осигуряване на събиране и предварително третиране на битови отпадъци на територията на Община Търговище, най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци		Община Търговище	„Екобулпак България“ АД
2.	Подготовка и реализация на проект за организация на центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка ~~на текстил+~~	400 000	ОПОС 2021 - 2027	2023-2028 г.	Предотвратяване образуването на отпадъци	Организация и създаване на мрежа от центрове	Брой обхванато население и обекти в системата за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка	Община Търговище	
3.	Организиране на кампании за разделно събиране на отпадъци с цел популяризиране и насърчаване на населението (детски градини, училища, пенсионерски клубове, фирми, търговски вериги и	10 000	Община Търговище Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	2022-2028г.	Общината провежда ежегодно кампании за разделно събиране на битови отпадъци	Брой реализирани информационни кампании	До 2028 г. да са проведени минимум по една кампания годишно	Община Търговище	ООп

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
	др.) към използване на метода на разделното събиране и изхвърляне на отпадъците								
4.	Събиране и обработване на информация от ООп (фирми) за количествата и видовете разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци	-	-	Ежегодно	Общината да разполага с информация за разделно събраните отпадъци на нейна територия	Количества разделно събрани отпадъци ~~в тон~~	Количества разделно събрани отпадъци ~~в тон~~	Община Търговище	ООп, фирми
5.	Повишаване на информираността на населението за ползите от разделното събиране на рециклируеми отпадъци	10 000	Общински бюджет	2022-2028 г.	Повишаване информираността на населението	Брой на проведени информационни кампании	Проведени минимум 5 информационни кампании	Община Търговище	ООп, Медии
6.	Изграждане на общински площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци и други разделно събрани отпадъци	2 000 000	Отчисления по чл. 64 от ЗУО Общински бюджет ПУДООС, ОП	2022 - 2028	Предотвратяване образуването на отпадъци	Организация и създаване на площадки	Брой обхванато население в системата за разделно събиране на отпадъци от домакинствата	Община Търговище	ОП „БКСТърговище“
7.	Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки	-	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОП	2022 - 2028	Предотвратяване образуването на отпадъци	Организация и създаване на мрежа от центрове	Брой обхванато население и обекти в системата за разделно събиране на отпадъци	Община Търговище	ООп
8.	Изграждане на инсталации за предварително третиране/ рециклиране на битови отпадъци	7 000 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет ПУДООС, ОП и др.	2022 - 2028	Намаляване количеството на депонираните отпадъци	Организация и създаване на мрежа от центрове	Брой обхванато население и обекти в системата за рециклиране на отпадъци	Община Търговище	ООп, фирми др.

ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Настоящата програма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2:
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.

1. Въведение

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки

Съгласно изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 5 от ЗУО, Кметът на общината отговаря за организиране събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината.

Основни източници на строителни отпадъци в Община Търговище са физически и юридически (както и самата община) лица, извършващи дейности по строителство и разрушаване. Физически лица, които образуват строителни отпадъци в резултат от ремонтна дейност на домакинствата са длъжни да съхраняват отпадъците на територията на имота до предаването им за събиране, оползотворяване или обезвреждане, като не допускат разпиляването им.
Поддържането на услугата на Общината за безвъзмездно извозване на строителни отпадъци от ремонтна дейност от домакинствата до 1 куб.м. също има своя принос в политиката за предотвратяване образуването на отпадъците
В Община Търговище има устоновен ред за извозване на строителни отпадъци/земни маси.
Третирането на строителните отпадъци в общината се извършва в землището на село Пролаз, където се намира бивша кариера за ломен камък, за която има изготвен и одобрен проект за рекултивация на нарушения терен, чрез запълването му със строителни и инертни отпадъци.

Третирането на строителните отпадъци се извършва след писмено подадено Заявление в общинска администрация и заплащане на съответната такса за по-големи количества строителни отпадъци, съгласно Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и права на територията на община Търговище.
При подаване на заявлението за издаване на разрешителното се изисква да се посочи

фирмата, или лицето, което ще транспортира съответното количество строителни отпадъци или земни маси и съответно документа за извършване на дейност по транспортиране (събиране и транспортиране).

Община Търговище има изработен проект за изграждане на площадка за оползотворяване на строителни отпадъци. На този етап същата не е изградена поради необходимостта от големи финансови ресурси.

Реализацията на мерките и действията, включени в плана за действие към тази програма, ще допринесе за постигане на националните цели за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Оперативната цел – Постигане целта за рециклирани и оползотворени отпадъци от домакинствата и от строителните дейности на общината.

№	Мерки/Дейности	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Изграждане на площадка за третиране на строителните отпадъци.	700 000	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2022-2028 г.	Намаляване на депонираните строителни отпадъци и подготовка за повторната им употреба		Количество рециклирани, оползотворени строителни отпадъци	Община Търговище	-
2.	Изготвяне на планове за управление на строителни отпадъци за общински обекти (при нормативна необходимост) в съответствие с НСОВРСМ	20 000	Общински бюджет, външно финансиране	2022-2028 г.	Изготвен план за управление на строителни отпадъци	Брой изготвени ПУСО годишно	Брой изготвени и реализирани ПУСО до края на 2028 г.	Община Търговище	Изпълнител на строителни дейности
3.	Одобряване на ПУСО и последващ контрол по изпълнението им и одобряване на отчетите за изпълнение на плановете	-	-	2022-2028 г.	Одобрени ПУСО и отчети за изпълнение	Брой одобрени ПУСО и отчети годишно	Изпълнение на задължения произтичащи от ЗУО и НСОВРСМ	Община Търговище	-
4.	Водене на отчетност за количествата на предадени и оползотворени строителни отпадъци.	-	-	2021-2028 г.	Водене на отчетност и контрол върху СО	Отчети за образувани и третирани СО	Създадена база данни за СО	Община Търговище	-
5.	Водене на отчетност за количествата на вложените рециклирани материали в строителството.	-	-	2021-2028 г	Изпълнение на изискванията на законодателството	Количества вложени рециклирани строителни материали	Изпълнение на изискванията на законодателство то за влагане на рециклирани СО	Община Търговище	-
6.	Осъществяване на контрол за изпълнение, изискванията на ЗУО и НСОВРСМ относно СО	-	-	постоянен	Спазване изискванията на законодателството относно СО	Брой извършени проверки	Количества рециклирани СО	Община Търговище	-

ПРОГРАМА ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Настоящата програма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2:
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

1. Въведение

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за „разширена отговорност на производителя". Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Съгласно националното законодателство „Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. С европейското и националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- Излезли от употреба моторни превозни стредства ИУМПС;
- Излязло от употреба електирческо и електронно оборудване ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Негодни за употреба батерии и акумулатори;
- Отпадъци от гуми.

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване и/или с лица, притежаващи необходимите разрешителни за дейности с отпадъци, и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние

В изпълнение на задълженията си по чл. 19, ал. 3, т. 7 от ЗУО, Кметът на Община Търговище е организирал дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и оказва съдействие на организациите за оползотворяване на МРО. Въведени са системи за разделно събиране на МРО чрез сключени договори с организации по оползотворяване и други лица притежаващи необходимите разрешителни за дейности с отпадъци, съгласно изискванията на ЗУО.

- ✓ **Отпадъци от опаковки**

На територията на Община Търговище успешно работи система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно сключен договор с „Екобулпак България " АД.

- ✓ **ИУМПС**

Реда за управление на ИУМПС на територията на Община Търговище е ясно разписан в общинската Наредба за управление на отпадъците. Съгласно чл.51 от същата, собственикът на излязло от употреба моторно превозно средство е длъжен да го предаде

на площадки за временно съхраняване или в центрове за разкомплектоване на ИУМПС. Община Търговишще има сключен договор № Д-01-208/29.08.2019 г. с фирма „Марекс“ООД за срок от 5 години за разделно събиране, на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), с цел изпълнение на задълженията на общината произтичащи от чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО.

- ✓ **ИУЕЕО**

Задълженията на общинските власти по отношение ИУЕЕО са разписани в *Наредба за излязло от употреба елекрическо и елетронно оборудване* (обн. ДВ, бр. 100/19.11.2013 г.). Община Търговище има сключен договор с „Елтехресурс“ АД, (ООп) за организиране на система за разделно събиране на ИУЕЕО, образувано от бита на територията на общината и осигуряване на последващо транспортиране, съхраняване, предварително третиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване и/или обезвреждане на събраното в системата ИУЕЕО.Преди сключване на договора тези отпадъци са постъпвали в потока смесен битов отпадък поради липса на разделното им събиране.

- ✓ **Отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти**

Задълженията на общиннската администрация по отношение управлението ма отпадъците от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти са разписани в общинската Наредба за управление на отпадъците (от чл. 23 до чл.25). Община Търговище е сключила договор с „Марекс“ ООД.

- ✓ **НУБА**

Съгласно *Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори* (Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013г.), Кметът на общината организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на НУБА, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на портативни и автомобилни НУБА.

Община Търговище има сключен договор с Организация по оползотворяване „ЕКОБАТЕРИ“ АД за организиране на система за разделно събиране на негодни за употреба портативни и автомобилни батерии и акумулатори на територията на общината. Приемането и извозването на НУБА от Община Търговище е по предварително подадена заявка при запълване обема на съдовете.

- ✓ **ИУГ и едрогабаритни и опасни отпадъци**

Съгласно чл. 10, ал.1 и 3 от Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, всеки гражданин краен потребител може да предаде стари излезли от употреба гуми безвъзмездно на всяко лице, което извършва продажба и/или смяна на гуми.

Община Търговище разработва и осигурява прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба гуми (ИУГ) от физически лица с битов произход чрез: лицата, извършващи продажба или смяна на автомобилни гуми на крайни потребители на територията ѝ. Община Търговище е сключила договор с фирма “Марекс“ ООД за безвъзмездно предаване на тези отпадъци, както и за едрогабаритни и опасни отпадъци от домакинствата. Преди сключване на договора тези отпадъци са постъпвали в потока смесен битов отпадък поради липса на разделното им събиране.

- ✓ **ТЕКСТИЛ**

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата „разширена отговорност на производителя“ да бъде включен и отпадъчен поток от текстил.

На територията на Община Търговище е изградена и система за разделно събиране на текстилни отпадъци, към момента са разположени 9 броя контейнери в различни части на град Търговище. Предстои поставяне на още съдове от страна на „М- Текс Рециклиране на текстил“ ООД с която община Търговище има сключен договор от 2021 г.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите относно отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и ОО.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци
Оперативна цел – Подобряване на организацията по разделяне, съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на МРО

№	Мерки/Дейности	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Съдействие от общинските власти на организациите по оползотворяване на МРО и фирмите, с които е сключен договор за качествено изпълнение на договорните отношения	Не са необходими допълнителни средства	-	2021-2028 г.	Изпълнение изискванията на законодателството за събиране на МРО	Проведени съвместни инициативи	Увеличено количество на събираните отпадъци	Община Търговище	Ооп/ лица с които има сключен договор
2.	Осъществяване на контрол за ефективността на схемите за разделно събиране на МРО в съответствие с правомощията на общинската администрация	Не са необходими допълнителни средства	-	2021-2028 г.	Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	Извършени проверки и предприети мерки	Създадена ефективност за използване на системата	Община Търговище	Ооп/ лица с които има сключен договор
3.	Поддържане на актуална информация на интернет страницата на общината за търговските обекти, в които се извършва приемане на МРО	Не са необходими допълнителни средства	-	постоянен	Прозрачност и информираност при управление на МРО	Създаден и публикуван на сайта на общината списък на обектите	Актуализиране и поддържане на списъка	Община Търговище	-
4.	Водене на отчетност за количествата събрани, рециклирани и предадени за оползотворяване МРО от ООп и лицата, с които общината има сключен договор	Не са необходими допълнителни средства	-	2022-2028 г.	Информационна обезпеченост във връзка с постигане на целите за рециклиране и оползотворяване	Увеличаване количествата на МРО предадени за оползотворяване	Създадена база данни МРО	Ооп/ лица с които има сключен договор	Община Търговище

№	Мерки/Дейности	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
5.	Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на МРО в общината	10 000	Общински бюджет ООп, фирми изпълняващи дейността	2022-2028 г.	Информирано население за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на МРО	Брой проведени информационни кампании за разделно събиране на МРО	Минимум веднъж годишно проведени информационни кампании за разделно събиране на МРО	Община Търговище	ООп/ лица с които има сключен договор
6.	Поставяне на още съдове от страна на „М- Текс Рециклиране на текстил“ ООД	-	„М- Текс Рециклиране на текстил“ ООД	2023-2028	Намалено количество ~~неоползотворени~~ текстилни отпадъци	Брой поставени съдове за рециклиране на текстил	Подобрена система за събиране на текстилни отпадъци	Община Търговище	„М- Текс Рециклиране на текстил“ ООД

ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: ***Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.***

1. Въведение

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Съгласно Директивата за опаковките и отпадъците от опаковки, държавите от ЕС следва да насърчават увеличаването на дела на опаковките за многократна употреба, пускане на пазара и на системи за повторна употреба на опаковките по екологосъобразен начин, без да се нарушава безопасността на храните или на потребителите. Това може да включва:

- схеми за депозиране-връщане;
- цели;
- икономически стимули;
- минимален процент на опаковките за многократна употреба, пуснати на пазара, за всеки тип опаковка и др.

Също така е необходимо да се вземат мерки, за постигане цели за рециклиране, които се различават в зависимост от опаковъчния материал. За тази цел трябва да прилагат нови правила за изчисление за докладване на новите цели за рециклиране, които трябва да бъдат постигнати до 2025 и 2030 г.

Поставените цели за рециклиране на отпадъците от опаковки в националното и европейско законодателство са както следва:

- До 31 декември 2025 г. трябва да се рециклират най-малко 65% от теглото на всички отпадъци от опаковки.
- До 31 декември 2030 г. трябва да се рециклират най-малко 70% от теглото на всички отпадъци от опаковки.

Целите за рециклиране за всеки материал са:

Вид отпадък	**До 2025 г.**	**До 2030 г.**
Пластмаси	50%	55%
Дърво	25%	30%
Черни метали	70%	80%
Алуминий	50%	60%
Стъкло	70%	75%
Хартия и картон	75%	85%

В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- От 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- Държавите членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки

Съгласно изискванията на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки Община Търговище е изпълнила задълженията си. Обслужването на системата за разделно събиране и транспортиране в общината на отпадъци от хартия, пластмаса, метал и стъкло се извършва от фирма „Екобулпак България“ АД.

Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки е организирала система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, със Жълти контейнери тип „Бобър” и тип „Кофи” - за събиране на хартия, картон, пластмаса и метал и Зелени- тип „Иглу” – за събиране на отпадъци от стъклени опаковки.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в Община Търговище работи ефективно, като средно около 30% от разделно събраните отпадъци от опаковките са годни за рециклиране.

3. Препоръки за ключови действия

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запази, но и да се надгражда и развива в следващите години.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Вниманието следва да бъде фокусирано върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общината за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които трябва да се финансира от общинския бюджет.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ
ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци
Оперативна цел: Постигане на националните количествените цели, за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Оптимизиране (поетапно) броя на съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Съгласно офертно проучване	ООп	2021-2028 г.	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки	Брой разположени съдове за разделно събиране на отпадъци	Повече разделно събрани и рециклирани отпадъци	ООп	Община Търговище
2.	Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки	-	-	2022-2028 г.	Увеличена ефективност на системата и по-голям процент събрани ОО	Анексиране на договора с ООп	Изпълнение на целите за рециклиране на ОО	Община Търговище	ООп
3.	Стриктно спазване на графика за извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки, а при необходимост и неговата актуализация	Не са необходими допълнителни средства	-	2022-2028 г.	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки	Количества разделно събрани отпадъци	Увеличаване количествана на разделно събраните ОО	ООп	Община Търговище
4.	Изготвяне на отчети/ справки за количествата събрани и предадени за оползотворяване отпадъци от опаковки от ООп	Не са необходими допълнителни средства	-	Ежегодно	Налична информация за количества събрани и предадени за рециклиране ОО	Количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци в тон за година	Събиране на надеждна, навременна и пълна информация	Община Търговище	ООп
5.	Прилагане на контролни механизмиза спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да	Не са необходими допълнителни средства	-	2022-2028 г.	Спазване на законодателството в областта на разделното събиране на ОО	Извършени проверки Съставени констативни актове	Изпълнение на задълженията съгласно ЗУО за разделно събиране на ОО	Община Търговище	РИОСВ

№	Мерки/Дейност	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
	събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване								

ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ

Настоящата програма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 3:
Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

В контекста на политиката на Европейската комисия за отпадъци и развитие на кръгова икономика, линейният икономически модел от типа „вземи, произведи и изхвърли“ вече не съответства на нуждите на съвременното общество и на ограничения характер на природните ресурси. Съгласно възприетата йерархия на отпадъците се дава приоритет на предотвратяването на отпадъците, следвано от подготовката за повторно използване, рециклирането, възстановяването и накрая изхвърлянето, като най-нежелана опция.

В този смисъл, държавната политика по управление на отпадъците се фокусира върху интегрирането на нови, устойчиви от екологична и икономическа гледна точка модели, където от битовите отпадъци да се отделя всичко, което може да се оползотвори и рециклира, за да се превърне в енергия, в суровина за индустрията, в тор за растенията, а в регионалните депа да се депонират минимални количества отпадък.

Депонирането на отпадъците стои най-ниско в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Предотвратяването и намаляването на риска от депонираните отпадъци може да се постигне чрез мерки, целящи ползване на депа, отговарящи на нормативните изисквания, чрез предотвратяване на отпадъците, чрез увеличаване на количествата, рециклирани и оползотворени отпадъци, както и чрез закриване на старите депа за отпадъци и депониране на остатъчни отпадъци (във възможно най-малки количества), на депа, които отговарят на всички екологични изисквания, както и рекултивация и последващи грижи и мониторинг на закритите депа и оползотворяване на сметищния газ от тях.

Усилията на общинското ръководство трябва да бъдат насочени към:

- ✓ Подобряване управлението на други потоци битови отпадъци извън обхванатите битови отпадъци от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното разделно събиране и отклоняване от депониране, най-вече на опасните отпадъци;
- ✓ Поетапно изпълнение на проекти за за рекултивация на нарушени терени и изчистване на нерегламентираните сметища.

Част от мерките от предходните подпрограми, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци на Община Търговище - предотвратяване на отпадъците, увеличаване на рециклираните и оползотворени биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и др., както и на строителните отпадъци, имат едновременно принос и за намаляването на депонираните отпадъци. Тези мерки не са отразени в настоящата подпрограма, тъй като са включени систематично в предходните подпрограми, но допринасят за постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци и подобряване на йерархията на управлението им.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ

Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

№	Мерки/Дейности	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност	
						текущи	целеви	водеща	партньор
1.	Поетапно изпълнение на проекти за рекултивация на нарушени терени	100000	Общински бюджет Обезпечения по чл.60 от ЗУО	2025 г.	Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве от депата с преустановена експлоатация	Изпълнение на проекти за рекултивация	Рекултивирани нарушени терени	Община Търговище	ПУДООС Изпълнител
2.	Провеждане на следексплоатационни грижи на рекултивираното регионално депо и изпълнение на дейностите от плана за мониторинг	30000 годишно	Общински бюджет	След завършване на проекта за рекултивация Съгласно изготвен план за мониторинг	Предотвратен риск за околната среда	Изпълнение на плана за контрол и мониторинг	Ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве	Община Търговище	Акредитирана лаборатория
3.	Осъществяване на контрол от общинските органи за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. Предприемане на своевременни мерки за почистване при наличие на замърсявания	30 000	Общински бюджет	2021-2028 г.	Осъществен качествен контрол за недопускане създаване на нерегламентирани сметища на територията на общината; почистени замърсени терени	Брой извършени проверки; Брой почистени замърсени места	Ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве	Община Търговище	-

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Общинската програма за управление на отпадъците на Община Търговище за периода 2021-2028 г. е разработена в координация както с национални, така и с общински програмни документи. Тя е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. В програмата са предвидени мерки изпълнението, на които би допринесло дори и в малка степен за постигане на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи. Наред с промените в законодателството, нови планове и стратегии за нов програмен период се поставят нови по амбициозни цели да постигане в областта на отпадъците.

Основните програмни документи, с които ПУО на Община Търговище кореспондира на национално, регионално и общинско ниво са както следва:

- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. и Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъците в т.ч.и хранителни отпадъци като част от него;
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО);
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха в България 2020-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 година
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България;
- Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030;
- Национални програми, финансирани от Европейски фондове за 2021-2027 г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране на нива 2 за периода 2021-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Търговище 2021-2027 г.;
- Последна програма за управление на отпадъците на Община Търговище до 2020 г.
- Програма за опазване на околната среда на община Търговище за периода 2015 - 2020 година
- Програма за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за периода 2013 – 2022 година (община Търговище)
- Общински план за развитие на община Търговище 2014 – 2020г.

Едновременно с изготвяне на настоящата ПУО се изготвя и Програма за опазване на околната среда на Община Търговище за периода 2021-2028 г.

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

1. Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информация относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата за управление на отпадъците са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Към момента събирането, систематизирането на данните, анализ и оценка на напредъка в изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението на общинските програми, свързани с околната среда се извършва екип от експерти при Община Търговище. За целта експертите от отдела изготвят годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели. При отклонение от приетите мерки и цели е необходимо да се докладва на ръководството и своевременно да се предприемат коригиращи действия.

2. Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците през предходната година. Отчетът се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ, а самият отчет се публикува на интернет страницата на общината.

Описанието на напредъка по изпълнението на целите и мерките се структурира в съответствие с целите, включени в общинската програма за управление на отпадъците. Всяка подпрограма с мерки се отнася към определена цел в програмата, така че изпълнението на мерките в отделните подпрограми се докладва към съответната цел в програмата.

В заключителната част се представят изводи от анализа на изпълнението и предложения за промени или адаптиране на програмата за текущата година в случай на необходимост. В приложение в табличен формат се докладва напредъкът по изпълнение на индикаторите, разработени за постигане на специфичните цели в програмата за управление на отпадъците, който е основата за текстовата част на отчета за напредъка по изпълнение на програмата. За целта общината може да ползва табличния формат, използван в Плана за действие за всяка подпрограма.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

3. Процедура за актуализация на програмата

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини като например:

- Промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- Значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

ПРИЛОЖЕНИЯ

- Анализ на състоянието относно отпадъците
- Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъци и на стратегическите/програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините
- Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на територията на Община Търговище
- Анализ на дейността на Регионално сдружение по управление на отпадъците
- Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролни функции, съгласно националното законодателство и местните нормативни актове
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществяване на тяхното възстановяване
- Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“
- Анализ на инфраструктурата на управление на отпадъците
- Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъци
- Анализ на икономическите инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците и ефективността от действието им
- Анализ на финансовите потоци по управлението на дейностите в отпадъците
- Прогнози за образуваните отпадъци на територията на Община Търговище